

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Біоетика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 4 від "31" жовтня 2024 р.

Розробник
Уляна СЕМАК
Д-р філософії, викладач

м. Івано-Франківськ – 2024

Зміст

1. Загальна інформація	3
2. Опис дисципліни	3
3. Структура курсу.....	5
4. Система оцінювання курсу	6
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу	6
6. Ресурсне забезпечення.....	7
7. Контактна інформація	8
8. Політика навчальної дисципліни.....	8

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Біоетика
Освітня програма	Усі (загальноуніверситетська дисципліна)
Спеціалізація (за наявності)	–
Спеціальність	Усі (загальноуніверситетська дисципліна)
Галузь знань	Усі (загальноуніверситетська дисципліна)
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	III курс / V семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

"Біоетика" – вибіркова навчальна дисципліна, що спрямована на формування у студентів системного розуміння етичних питань, що виникають у процесі взаємодії людини зі світом живого. Дисципліна забезпечує теоретичну основу для аналізу етичних аспектів у біологічних дослідженнях, охороні здоров'я, генетиці, біотехнологіях та екології.

Метою викладання дисципліни "Біоетика" є підготовка освічених фахівців, що володіють системним розумінням етичних питань, які виникають у процесі взаємодії людини із живими організмами. "Біоетика" формує у студентів ціннісний підхід до науки та професійної діяльності, сприяє розвитку моральної відповідальності, необхідної для прийняття обґрунтованих рішень у сучасному суспільстві. Завдання курсу включають ознайомлення студентів із базовими принципами біоетики, розвиток критичного мислення щодо етичних дилем; підготовку студентів до застосування етичних принципів у вирішенні реальних ситуацій у професійній діяльності; виховування відповідального ставлення до охорони природи, збереження біорізноманіття та захисту прав людини у контексті сучасних викликів.

Цілі курсу з дисципліни "Біоетика" передбачають набуття здобувачами необхідних знань для розвитку професійних компетенцій та формування у студентів етичного мислення, навичок аналізу моральних дилем та відповідального прийняття рішень у сфері біології, медицини, психології та у інших сферах з урахуванням сучасних глобальних викликів.

Компетентності

ІК01 – Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК03 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК07 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

СК01 – Здатність застосовувати знання та вміння з математики, фізики, хімії та інших суміжних наук для вирішення конкретних біологічних завдань.

СК02 – Здатність демонструвати базові теоретичні знання в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей.

СКО3 – Здатність досліджувати різні рівні організації живого, біологічні явища і процеси.

СК05 – Здатність до критичного осмислення новітніх розробок у галузі біології і професійній діяльності.

СК09 – Здатність аналізувати результати взаємодії біологічних систем різних рівнів організації, їхньої ролі у біосфері та можливості використання у різних галузях господарства, біотехнологіях, медицині та охороні навколишнього середовища.

Програмні результати навчання

ПР01 – Розуміти соціальні та економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності.

ПР04 – Спілкуватися усно і письмово з професійних питань з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі, державною та іноземною мовами.

ПР05 – Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних біологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення

ПР07 – Володіти прийомами самоосвіти і самовдосконалення. Уміти проектувати траєкторію професійного росту й особистого розвитку, застосовуючи набуті знання.

ПР08 – Знати та розуміти основні терміни, концепції, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПР09 – Дотримуватися положень біологічної етики, правил біологічної безпеки і біологічного захисту у процесі навчання та професійній діяльності.

ПР19 – Застосовувати у практичній діяльності методи визначення структурних та функціональних характеристик біологічних систем на різних рівнях організації.

ПР22 – Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на добросовісність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР23 – Реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Основи біоетики: історія, принципи та концепції	Виникнення біоетики, її міждисциплінарний характер, ключові етичні принципи (автономія, справедливість, благо, неущкодження).	Підготовка реферативного дослідження "Еволюція принципів біоетики: від Гіппократової клятви до сучасних етичних кодексів"
2.	Етичні аспекти наукових досліджень: експерименти над людьми і тваринами	Принципи етичного регулювання досліджень, міжнародні етичні кодекси, дотримання прав досліджуваних суб'єктів.	Дискусія, презентація, тестові завдання
3.	Етичні виклики біомедицини: сучасні питання та перспективи	Біоетичні аспекти клінічних досліджень, трансплантація органів, репродуктивні технології, евтаназія.	Розбір кейсів щодо клінічних досліджень, трансплантації органів, презентація з аналізом етичних аргументів "за" і "проти"
4.	Етика в охороні здоров'я: виклики сучасного суспільства	Розподіл медичних ресурсів, доступ до медичної допомоги, пандемії та етичні питання вакцинації.	Проектна робота, тестові завдання
5.	Генетика і біоетика: відповідальність перед майбутнім поколінням	Етичні питання генної інженерії, редагування геному, використання ГМО, приватність генетичної інформації.	Дискусія, презентація, тестові завдання
6.	Біоетика у біотехнологіях: етичні межі	Використання біотехнологій у медицині, сільському господарстві та	Розбір кейсів, тестові завдання

	наукового прогресу	харчовій промисловості, ризику та можливості.	
7.	Екологічна біоетика: моральна відповідальність перед природою	Збереження біорізноманіття, права тварин, етичні аспекти боротьби зі зміною клімату, сталий розвиток.	Презентація, тестові завдання
8.	Біоетика та права людини: глобальні перспективи	Взаємозв'язок між біоетикою та правами людини, етичні аспекти демографічних змін, роль біоетики у формуванні політик.	Розбір практичних кейсів, проектна робота, тестові завдання

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	–
Практичні заняття	30
Самостійна робота	20
Заліковий проект	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Лекції																			–
Практичні заняття			10			10			10										30
Самостійна робота														20					20
Заліковий проект																		50	50
Всього за тиждень			10			10			10					20				50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Проектор, мультимедійні презентації, відеофільми, платформа для дистанційного навчання, підручники та
-----------------------------------	---

	довідники, методичні розробки та вказівки.
--	--

Література:

Основна література

1. Бичко, І. В., Чернобай, Н. М. Біоетика: Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2004. – 312 с.
2. Вілсон, Р. А. Етика для сучасного світу: основи філософії та біоетики. – Київ: Академія, 2020. – 276 с.
3. Singer, P. Practical Ethics. – Cambridge: Cambridge University Press, 1995. – 400 p.
4. Beauchamp, T. L., Childress, J. F. Principles of Biomedical Ethics. – 8th ed. – New York: Oxford University Press, 2019. – 512 p.
5. Callahan, D. The Roots of Bioethics: Health, Progress, Technology, Death. – Washington: Georgetown University Press, 2003. – 288 p.
6. Jonas, H. The Imperative of Responsibility: In Search of an Ethics for the Technological Age. – Chicago: University of Chicago Press, 1984. – 255 p.
7. Kuhse, H., Singer, P. (Eds.). A Companion to Bioethics. – 2nd ed. – Malden: Wiley-Blackwell, 2006. – 576 p.
8. Rawls, J. A Theory of Justice. – Revised ed. – Cambridge: Harvard University Press, 1999. – 560 p.
9. Рутковський, В. М. Етика і права людини в контексті біоетики. – Київ: Наукова думка, 2021. – 244 с.

Додаткова література

1. Leopold, A. A Sand County Almanac. – New York: Oxford University Press, 1949. – 240 p.
2. MacIntyre, A. After Virtue: A Study in Moral Theory. – 3rd ed. – Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2007. – 312 p.
3. Veatch, R. M., Haddad, A., English, D. Case Studies in Biomedical Ethics: Decision-Making, Principles, and Cases. – New York: Oxford University Press, 2020. – 480 p.
4. Caplan, A. L. (Ed.). The Ethics of Biotechnology. – London: Routledge, 2004. – 320 p.

Нормативно-правові документи

1. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації (WMA). – 2013.
2. Конвенція про права людини та біомедицину (Ов'єдська конвенція). – 1997.
3. Загальна декларація біоетики та прав людини. – ЮНЕСКО, 2005.

Інтернет-ресурси

1. UNESCO. Bioethics: <https://en.unesco.org/themes/bioethics>.
2. European Bioethics Association: <https://bioethics-in-europe.eu>.

3. Journal *Bioethics* (Wiley):

<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14678519>.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра біології та екології, вул. Галицька, 201Б, 5 поверх, https://kbe.pnu.edu.ua/ kbe@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Уляна Семак, доктор філософії, викладач
Контактна інформація викладача	uliana.semak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої академічної культури взаємовідносин. У цій канві політика дисципліни "Виникнення і еволюція людини" спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності. Дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 29 листопада 2017 року).
Пропуски занять (відпрацювання)	Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (авдиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без

	поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.
Невідповідна поведінка під час заняття	Студенти, чия поведінка впродовж одного чи кількох занять не відповідає загальним нормам, встановленим Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, можуть бути тимчасово відсторонені від заняття з подальшим індивідуальним відпрацюванням у позаурочний час.
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	-

Викладач:

Уляна Семак,
доктор філософії,
викладач

